

KNJIŽEVNOST

Barbara Šterbenc Svetina (glavna urednica):

Novi slovenski biografski leksikon 2: B-Bla

Ljubljana 2017: Založba ZRC, 494 strani, ISBN 978-961-985-5

Letos je izšel drugi zvezek Novega slovenskega biografskega leksikona (kratica NSBL), del slovenskega nacionalnega biografskega leksikona, ki vsebuje izčrpne in dokumentirane članke o vidnih Slovencih in drugih, ki so za Slovence kakorkoli pomembni. Projekt NSBL pomeni nadaljevanje skoraj stoletne tradicije slovenske biografske leksikografije.

Leta 1925 je pod okriljem Zadružne gospodarske banke izšel prvi zvezek Slovenskega biografskega leksikona (kratica SBL). Geslovník je zanj pripravil Janko Šlebinger (1876–1951) skupaj s sodelavci ter so ga izdali že leta 1922. Prvi urednik SBL je bil Izidor Cankar (1886–1958), znani slovenski diplomat, duhovnik, umetnosti zgodovinar, kritik in prevajalec, sicer pa bratranec pisatelja Ivana Cankarja. Po drugi svetovni vojni, ko je komunistična oblast brez izjeme likvidirala vse predvojne banke, je izdajanje zvezkov prevzela Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Spremembe so bile tudi pri uredništvu. Cankar je že leta 1931 odšel v diplomacijo. Nasledil ga je France Lukman, ki je prvi opozoril na vsebinsko neuravnoteženost leksikona, saj so bili predvsem naravoslovci pomanjkljivo zastopani. Po vojni je izbor osebnosti postal bolj politično kot strokovno vprašanje. To je zopet povzročilo neravnovesje, saj so cenzorji izključili vse, ki so po njihovem mnenju sodelovali z okupatorjem, zelo kritični so bili do teologov. Nasprotno pa so pretiravali pri vključitvi številnih sodelavcev NOB v leksikon. V 65-ih letih je skupno izšlo 16 zvezkov, v zadnjem, izdanem leta 1991, je imensko kazalo. V leksikonu so zbrana gesla o pomembnih osebnostih, ki so sooblikovale kulturo, umetnost, znanost,

gospodarstvo, politiko in zgodovino slovenskega naroda, tako Slovencev, kot tudi tistih, ki so bili rojeni na slovenskem ozemlju ali so s slovenskim prostorom kako drugače povezani.

Sprememba političnega sistema po letu 1990, razvoj znanosti, gospodarski napredek in kulturni preboj so dejstva, ki sodobnemu razvitemu narodu narekujejo na enem mestu zbrati osebnosti, zaslužne za narodovo dediščino, ki se je ustvarjala in plemenitila skozi stoletja.

Tako je dozorela ideja o Novem slovenskem biografskem leksikonu, katerega izdelava je postala eden od osrednjih projektov Inštituta za kulturno zgodovino Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Glavna odlika leksikona je izčrpen in razmeroma obsežen opis življenja in dela predstavljene osebe. Poleg podrobnih stvarnih podatkov o rojstvu, šolanju in zaposlitvah, značilnih za leksikone, je pogosto predstavljeno tudi kulturnozgodovinsko ozadje posameznikovega dela in njegovega delovanja. Ker so avtorji gesel praviloma tudi strokovnjaki s področij, na katerih so delovali ali še delujejo predstavljene osebnosti, je vsebinska predstavitev še posebej temeljita in posodobljena z novimi spoznanji.

Gesla v tem leksikonu smo sooblikovali tudi geografi in tako poskrbeli, da bodo tisti, ki so najbolj zaslužni za razvoj slovenske geografije, ali so z njo kako drugače povezani, ostali zapisani v analih slovenske biografije. Prvi zvezek Novega Slovenskega biografskega leksikona (2013, 369 strani; ISBN 978-961-254-645-8), ki vsebuje osebnosti s priimkom na črko A je izšel leta 2013. Med temi osebnostmi sta s slovensko geografijo povezana le češki krasoslovec Karel Absolon in istrski publicist Girolamo Agapito.

V drugem zvezku Novega Slovenskega biografskega leksikona so zbrane osebnosti s priimki na črke B–Bla. V obsežni publikaciji na kar 494-ih straneh je predstavljenih tudi nekaj za slovensko geografijo pomembnih posameznikov, kot so Rudolf Badjura, Friderik Irenej Baraga, Rado Bednarik, Borut Belec in France Bernot.

Uredništvo pa pri ideji o nastanku Novega Slovenskega biografskega leksikona ni ostalo le pri knjižni izdaji, temveč so stopili korak dlje. Skupaj z informatiki ter s sodelovanjem Slovenske akademije znanosti in umetnosti so izdelali spletni portal www.slovenska-biografija.si, na katerem so združeni podatki treh biografskih leksikonov; poleg Slovenskega biografskega leksikona in Novega slovenskega biografskega leksikona, še iz Primorskega slovenskega biografskega leksikona. Slednji je pod okriljem Goriške Mohorjeve družbe izhajal v snopičih med letoma 1974 in 1994. Glavni argument za nastanek tega pokrajinskega biografskega leksikona je bilo dejstvo, da so od leta 1848 Tržaška, Goriška, Beneška Slovenija in Istra imele nekoliko samosvoj politični, gospodarski in kulturni status, od konca prve svetovne vojne pa so bile pod italijansko oblastjo.

Spletni portal uporabnikom omogoča hiter in pregleden dostop do podatkov o pomembnih osebnostih, ki so se vsaka na svoj način vtisnile v zgodovino slovenskega naroda.

Matjaž Geršič

Jani Kozina:

Življenjsko okolje ustvarjalnih ljudi v Sloveniji

Geografija Slovenije 35

Ljubljana 2016: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 137 strani, ISBN 978-961-254-959-6

Jani Kozina se loteva teme, ki v zadnjih dvajsetih letih pod vplivom razvoja informacijske družbe oziroma družbe znanja stopa v ospredje družbenogeografskega raziskovanja. Nobenega dvoma ni, da je razvoj novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij temeljito preobrazil sfero dela in bivanja, dostopnost v prostoru in času ter tako preobrazil tudi prostorska razmerja. Le-ta so postala bistveno bolj ohlapna glede na naravnogeografske pogoje. Seveda je kmalu postalo tudi očitno, da večja fleksibil-